

■ Francia divatfotók az IH-ban Keleti szél

Vent D'Est, azaz Keleti szél néven nyílik francia divatfotókból kiállítás ma 17 órakor a Szegedi ifjúsági Házban. Az Alliance Francaise tárlatán Gérard Malbosc követségi attasé, az AF magyarországi képviselője mond bevezetőt, a megnyitón közreműködik az Eldorádó Divatszínház is.

A pazar művészi kiállításon a kelet-európai stíusjegyeknek a francia divatra gyakorolt hatását szeretnék bemutatni a rendezők. Ezt jelzi a tárlat címe is: *Keleti szél*.

„A francia divat nem számított a berlini fal vagy a totalitárius rendszerek összeomlására, hogy így akadálytalanul fújjon rá a Keleti Szel” – írja előszavában Olivier Poivre d'Arvor, a Prágai Francia Intézet igazgatója. A keleti népek szelleme pedig lépten nyomon felbukkan a francia művészek képzeletében, hiszen elegendő csak az elmúlt időszakok több évtizedes távlatára visszagon-

Krzysztof Pruszkowski: Chloé

dolni, amikor a Kelet- és Közép-Európából érkező művész-emigráns áradat célpontja a kultúra fővárosa, Párizs volt.

A kiállítás tartóoszlopa Michket Krifa, akinek szenvedélyes szeretete a téma iránt bizonyítja, hogy a divat mielőtt divatossá lett, „hatások” eredménye. „Az utóbbi évtizedek divatjában a nosztalgikus ábrándozástól a folklór visszahódítása felé haladtunk, az uniformishoz jutottunk, majd az utolsó éveket sok humor jellemezte, végül egy olyan szabadság következik, ahol minden lehetséges” – írja divattörténeti áttekintésében Krifa. Ez a szabadság, ami most tettenérhető...

A Keleti Szel mágikus közege a fényképészet. Nem véletlen, hogy az első generáció legnagyobb divatfotósai Európának ebből a részéből származnak (pl. Kertész, Munkácsi, Moholy-Nagy, Hoyningen-Huene, Kollár Ferenc, Horst, Blumenfeld).

A Keleti szél valóságos vihar volt. Ennek bemutatására vállalkozik ez a kiállítás.

T. V.

■ Mióta van Magyarországon?

– 1990-ben jöttem Magyarországra az MTA Nyelvészeti Intézetének ösztöndíjasaként azzal a szándékkal, hogy a csángókkal kapcsolatban végezzen kutatásokat, pontosabban a hanglejtésükről. Azóta ezen dolgozom, közben egy magyar nőt vettem feleségül, és úgy döntöttem, hogy itt maradok.

■ Hogyan került Szegedre?

– 1992 júniusában megtudtam, hogy Szegeden van egy üres állás, és megpályáztam. Kifejezetten vidéki egyetemre akartam menni, mert alig ismertem a magyar vidéket. Budapest – hogy úgy mondjam – nagyon imperialista város, nehéz kijutni belőle, a városon belül pedig óriási nehézségekbe ütközik az ember, ha a túlekedést el akarja kerülni. Elnyertem az állást, és jól érzem magam Szegeden.

■ Milyen várakozásokkal érkezett Magyarországra, és mi lepte meg?

– Nagyon különlegesnek mondható tapasztalatokat szereztem Magyarországon, mert az én generációm – amikor még 16–17 évesek voltunk – sokkal átpolitizáltabb volt, mint a mai 17 éveseké. És abban az időben Magyarországot – ez ma talán különösen hangzik a magyarok számára – joggal vagy sem, de egyfajta modellként emlegették nálunk. 1979-ben olyan sokat hallottam Magyarországról, hogy feltétlenül el akartam jönni. Akkor két hetet töltöttem a Gödöllői Ifjúsági Táborban, ami rendkívül érdekes volt. Itt maradtam még egy hetet, magyar barátokat szereztem, ami nagyon izgalmas dolog volt. Aztán többször is szerettem volna visszatérni, de sajnos mindig közbejött valami. Csak 1984-ben tudtam eljönni néhány napra. Amikor harmadszor jöttem 1990 végén, már egy teljesen új helyzet fogadott. Kissé zavarba is hozott a sok változás, a barátaim és az emberek másként reagáltak mindenre; tehát egy új országot kellett megszoknom, amely egyáltalán nem hasonlított a korábbi önmagára. 1979-ben úgy tértem haza hogy azt hittem, mindent megértettem, ma pedig úgy érzem, hogy semmit.

■ Miért?

– Mert akkoriban még csak közhelyekben gondolkodtam. Ma viszont már magyar családban és környezetben élek, ami sok problémát vet fel, így tapasztalom, hogy ez egy rend-

Szeged - egy francia szemével

Jean-Michel Filippi Korzikán született. Aix-en-Provence-ban és Párizsban tanult, elsősorban fonetikát és nyelvészetet hallgatott. Azután Nagy-Britanniában, majd az Egyesült Államokban, a New York University-n tanított két és fél évig. Jelenleg a JATE francia lektora.

külül összetett helyzet. Így még ma sem vagyok abban a stádiumban, hogy egy általános kérdésre válaszolva megmondjam, milyen is valójában Magyarország. Kezdetben a filmművészetén keresztül ismerkedtem Magyarországgal. Kimeríthetetlen forrás volt a magyar mozi, amit nagyon kedveltem. Grünwalsky, Kézdi-Kovács és Jeles András filmjei közvetlenül tárják elénk a magyar valóságot. Elsőre még nem értettem meg Jeles András filmjét, az Álombrigád, ami akkor még illegálisan jutott ki nyugatra, de mégis tetszett. Hogy jobban értem, olyan magyar könyveket kezdtem el olvasni, melyek nagy divatban voltak akkor Franciaországban. Például a szamizdatok, vagy Haraszti Legális ellenzéke franciául – amit sokan olvastak és vitattak. Így értettem meg a magyar filmet.

■ Milyennek látja Szegedet és a kulturális életét?

– Szeretem Szegedet, mert nem túl nagy, de mégis grandiózus város. Ha megnézzük a Széchenyi tér épületeit vagy a körutakat, olyan mint egy főváros. Másrészt vannak bensőséges hangulatú részei is, mint például az alsóvárosi templom környéke, vagy az elbűvölő Lechner tér, amely számomra a világ egyik legszebb tere, közepén a templommal. Szegeden mindig ott lehetek, ahol akarok, és ezt Budapesten nem tudnám megtenni. Szeretem itt a kulturális életet és részt is veszek benne, például azzal, hogy filmklubot vezetek. Sokat járok moziba és színházba, és részt veszek a diákrendezvényeken.

■ Magyarországra ma a nyugat-európai integráció felé halad. Egyesek viszont óv-

nak ettől, mondván, hogy máris elárast bennünket a nyugati „kultúrmocsok”.

– Odáig azért nem mennék, hogy ezt mondjam, mert vannak pozitív jelek is. Például olyan szerzőket is lefordítanak magyarrá, akiket korábban sohasem, köztük számos francia szerzőt is. A tudós kultúra szempontjából tehát a nyitás abszolút pozitív, de ezzel együtt jár a szemét beáramlása is. Egy, a McDonald's-hez hasonló nyugati szubkultúrát tapasztalok, tizedrangú amerikai zenét hallani a rádióban, terjednek az alacsony színvonalú reklámok, és ez nagyon kiábrándító. A budapesti mozik is olyan amerikai filmeket játszanak, melyek színvonala a nullával egyenlő. A televízióval hasonló a helyzet. Az olyan műsorok elszaporodására gondolok, mint a Dallas, amelyek egy elfogadhatatlan szubkultúra termékei, és általános színvonalcsökkenést eredményeznek.

■ Milyennek látja az egyetem színvonalát?

– Elsősorban a francia tanszékekről beszélhetek, ahol egy éve tanítok. Más tanszékeket is ismerek, a budapestin tanítottam is, de valószínűleg a szegedi a legjobb az országban. Nagyszerű kollégáim vannak, és a hallgatókkal is kiváló a kapcsolat. Ez számomra rendkívül fontos. Ami az egyetemet illeti: bevallom, kellemesen csalódtam, amikor olvastam a kollégák publikációit, és bepillantottam az itt folyó kutatásokba. Nem voltak előítéleteim, de ez a színvonal valóban meglepett.

■ Magyarországon és Franciaországban eltérő a tanév felépítése. Ön melyiket tartja jobbnak?

– Ezt nem tudom megmon-

dani, de a vizsgarendszer szempontjából azért különbséget tudok tenni. Franciaországban nagyobb a szabadság, mert választani lehet a rendszeres óralátogatás – folyamatos számonkérés, illetve a záróvizsga között. A záróvizsgán az egész tanév anyagát kérdezik vissza, ami vagy sikerül, vagy nem. Magyarországon csak az első lehetőség adott, melynek vannak erői, de én inkább a francia rendszer mellett vagyok. Úgy látom, Magyarországon nagyobb a követelmény, a munka minőségét és mennyiségét tekintve egyaránt. Fontosnak tartom, hogy a magyar egyetemeken van közélet. Vannak olyan létesítmények mint például a JATE-klub, ahol összejöhetnek a diákok. A francia egyetemeken ez teljesen hiányzik. Büfé általában nincs. Az egyetem fakultásai nem kommunikálnak egymással. A francia átlagdiák részt vesz az órán, hazamegy, s az órán kívül nemigen találkozik a társaival. Márpedig az órákon kívüli dialógus alapvető dolog, ami itt legalább részben megvan, és ez fontos. A másik különbség, hogy a francia egyetem – legalábbis ahogy én ismertem – sokkal átpolitizáltabb mint a magyar. Sztrájkok, tüntetések vannak stb. Nem tudom, hogy ez jó vagy sem, mindenesetre különbség.

■ Eddig arról beszéltünk, hogyan kötődik Magyarországhoz. De hogyan viszonyul a többi közép-európai országhoz?

– Nos, a mai Ausztria például – a magyarok többségével ellentétben – számomra nem túl érdekes, viszont a századeleji osztrák kultúra érdekelt. A környező országokat bejártam, tanultam románul is, de közben a magyar irodalom is érdekelt. Persze 6–7 éve még nem gondoltam volna, hogy egyszer itt fogok élni. És amikor már itt voltam, néhány hónap után döntöttem el, hogy maradok. Ebben több dolog játszott közre: a magyar film és irodalom, egyáltalán, a magyarok terület iránti érdeklődésem. Nagyon érdekelt az erdélyi és szlovákiai események, az ott eleven megnyilvánuló magyar kultúra, amelyet szerintem feltétlenül meg kell őrizni.

Szelényi Szilárd

■ Lélekkönnnyítő rajzok A képben időtlenség rejlik

■ A betegek rajzaiból, ki lehet-e olvasni olyan üzeneteket, melyekről a pszichés károsodás okaira lehet következtetni?

– Ha valaki azt gondolhatja, hogy valamilyen kóddal a lerajzolt élmények, mint a rejtvények megfejthetők, téved. Minden embernek más a kódja. A színszimbolikai tanftások sem használhatók ennél a módszerrel. Nincs olyan, hogy a fekete szín ezt jelenti, a piros meg amazt. A titok nem az elkészült rajzban rejtőzködik. Maga a rajzolás folyamata a lényeges. S az, ami a beteg lelkében, tudatában rajzolás közben lezajlik. Sokszor az elkészült rajz megmagyarázása azokban fogalmazódhat meg azok a mélyen elraktározott érzések, amik segítenek a pszichiáternek a baj okára következtetni.

■ Vagyis a rajzolás ürügy csupán?

– Több, mint ürügy. A fo-

Vásárhelyi Vera pszichoterapeuta Londonban él, a Guy's St. Thomas's orvosi egyetem vendég tanára. A vizuális terápia alkalmazásának szakmai vezetője. Három éve, hogy a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Ideg és Elme Klinikáján kurzust indított a vizuális terápia itteni elkötelezettjeinek. A pszichiáterek a napokban fejezték be tanulmányaikat a szakterület tudnivalóiból. Vásárhelyi Vera előtt vizsgáztak. A neves szakembert a nálunk még ritkán alkalmazott gyógyomódról kérdeztük.

lyamat két fontos részre bontható. Az egyik maga a történet, amit a beteg így, vagy úgy a papíron megjelenít. A másik a rajz mögött meghúzódó tartalom. A valóság. Ez bomlik ki, miközben a beteg, a rajz segítségével felidézi az élményeket. Tudni kell, hogy a képi valóság sokkal tágabb, mint a verbális megfogalmazható. Míg a szó, a beszéd kronológikus természetű, addig a képben időtlen tartalmak is jelennek. A kép sokkal rövidebb úton idézi föl az élményeket, mint a szó. Képi megjelenítéssel olyan élmények is előhívhatók, melyek

ket kora csecsemő korban élt meg a beteg, akkor, amikor még nem tudott beszélni. A biztonságot jelentő anya képe ott van a pici csecsemő tudatában, korábban, mint amikor erről beszélni is tud.

■ Vagyis úgy gondolja, hogy a vizuális élmények elsődlegesek és valamiféle totalitást rejlik bennük?

– A képiség azt is tudja, ami a tudattalattinkban, az álmainkban, vagy a fantáziánkban van. A képi szimbólumokban belső dinamizmusok, ősi, primális élmények is kondenzálódtak. Az európai és azon

túli kultúrák ilyen szempontból szoros rokonságot mutatnak. A kép gyszerre tudja a jelent a múltat, az emberi képzeletben pedig a jövő is körvonalazódhat. A képi nyelv szimbólikus módon formát ad azoknak az érzelmeknek is, amelyeknek a szó nem tud. Ily módon a vizualitás a totális élmények hordozója.

■ Miként segít, könnyíti a beteg ember lelkén a vizuális terápia?

– Míg a beteg rajzol s ennek kapcsán mesél, addig fel is dolgozza a problémát. Az elkészült „műben” mintegy tárgyasul az addig fantomként, létező rosszézés oka. Konkrétá válik, testet ölt, ezzel mintegy ki is löködik a beteg tudatalattijából, hatástalanává válik s a nyomasztó érzések csökkennek. Ettől kezdve a konfliktusok menedzselhetőkké válnak. Nagyon örülök, hogy itt a szegedi klinikán is érdeklődnek a vizuális terápia iránt s remélem sok örömet lelnek még ebben a módszerben úgy a betegek, mint a gyógyító szakemberek.

Pacsika Emília

■ Montreal, 1995: történész világkongresszus Népek diaszpórában

1995. augusztus 27. – szeptember 3. közöttre hívták össze a történészek 18. világkongresszusát. A rendező a Kanadai Történészek Társasága. A nyugati féltekén másodsorú rendezik e rangos eseményt: 1975-ben San Francisco adott otthont a kongresszusnak. A legutóbbi 1990-ben Madridban rendezték, ahol több mint 3000 történész jött össze az ötvenként rendezett eseményre. A két helyszínen (Montreali Kongresszusi Palota és az Université de Québec) zajló események három fő téma köré csoportosultak:

1. Nemzetek, népek és államformák
2. Férfi, nő és a történelmi változás: esettanulmányok a nemek történetéből
3. Népek diaszpórában: változó források, formák és gondolkodásmódok

E témák nem függetlenek attól, hogy 1995-ben lesz ötven éves az ENSZ Alapokmánya, s hogy fél évszázada fejeződött be a második világháború.

A fentiekben kívül tizenhat fél-napos tartamú speciális téma kap helyet a kongresszuson. Egyebek között:

- Hatalom, szabadság és a történelem munkája
- Fikció, elbeszélés, objektívítás (a történelem és az irodalom)
- A hanyatlás, mint történeti kategória
- Vallási mozgalmak az átterés, az intolerancia és szabadság között
- Az arktikus és szubarktikus népek és társadalmak
- Birodalmak hanyatlása összehasonlító perspektívában
- Háború és kultúra
- „Fejlődés az elmaradottságban”: a harmadik világ tapasztalatai
- A környezet története: visztoratérés a makrotörténelemhez?
- Büntetés, büntetésvégrehajtás, börtönök: történelmi perspektívából
- Ezen kívül az idős kor, a gyermekkor problémái, a szállítás ipari forradalom előtti kérdései, a bank szerepe a kereskedelem és az iparban – kap helyet, mint történelmi probléma e szekcióban.
- A programot a fentiekben kívül csaknem harminc kerekasztal-vita gazdagítja és 23 nemzetközi történész társaság tartja ekkor kongresszusát.